

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen
for

landvæsensnævnet for Skodborg-Vandfuld og Hjern-Ginding herreders
1. nævnskreds.

År 1966 den 9 maj blev af landvæsensnævnet for Skodborg-
Vandfuld og Hjern-Ginding herreders 1. nævnskreds i Ringkjøbing amt 1
sag nr. 265/66

sag angående A/S Cheminova
om ret til yderligere ud-
ledning af spildevand fra
Rønlandsverket til Vester-
havet i forhold til kendel-
se af 15. oktober 1953 og
tillægskendelse af 4. juni
1965

afsagt sålydende

S u p p l e m e n t
til

tillægskendelse af 4. juni 1965:

Som formand fungerede skatterådsmedlem Georg Bræddan, Hø-
borg, og som nævnsmand, går. Sigurd Lund, Hygum, og går. Charles
Hansen, Vandborg.

Som teknisk sagkyndig deltog amtsevandinspektør P. K. Niel-
sen, Ringkjøbing, og som fiskerisagkyndig, statsbiolog dr. phil.
Erik M. Poulsen, Charlottenlund, samt endvidere professor dr. med.
vet. Svend Dalggaard-Mikkelsen som særlig sagkyndig udnævnt efter
henstilling fra sundhedsstyrelsen.

Med henvisning til tillægskendelse af 4. juni 1965, hvori
blandt andet er anført, at der ved overskridelse af en total spil-
devandledning til Vesterhavet på 1.000 m³ pr. døgn pålægges fa-
brikken at foretage en forholdsvis nedsettelse af totalspildevan-
dets giftighed på den måde, at der i intervallet 1.000 m³ til 2.000
m³ sker en gradvis nedsettelse af giftigheden fra 1:50 til 1:25, re-

dens spørgsmålet om udledning af over 2.000 m³ pr. døgn skal forelægges en landvæsensret, har A/S Cheminova påny ved skrivelse af 4/1-1966 indbragt sagen for landvæsensnævnet med anmodning om, at den eksisterende tilladelse til udledning af 2.000 m³ pr. døgn måtte blive forøget til 6.000 m³, og således at spildevendets giftighed holdes på den nuværende grænse 1:25, men denne anmodning blev ved skrivelse af 21/2-1966 ændret til følgende påstand:

Principalt:

A/S Cheminova tillades uden begrænsninger at udlede sit spildevand til Vesterhavet, dog således at afledningen ikke volder almene ulemper.

Subsidiært:

A/S Cheminova tillades at udlede til Vesterhavet 42.000 m³ spildevand om ugen med giftighed 1:25 i gennemsnit.

Nævnet har i sagens anledning afholdt møder den 28/1 og 26/2-1966, og der har været fremlagt følgende bilag:

- Bilag I. Begæringskrivelse af 4/1-1966.
- " II. Skrivelse af 4/2-1966 fra fiskeriministeriet vedr. kontrolmålinger.
- " III. Skrivelse af 5/1-1966 fra Cheminova vedr. bilag II.
- " IV. " " 12/1-1966 fra sundhedsstyrelsen vedr. udmeldelse af særlig sagkyndig.
- " V. Skrivelse af 17/1-1966 fra højesteretsadvokat Jørgen Pedersen vedr. begæringskrivelse, bilag I.
- " VI. Skrivelse af 17/1-1966 fra højesteretsadvokat Jørgen Pedersen vedr. skrivelse af 17/1-1966, bilag V.
- " VII. Skrivelse af 24/1-1966 fra Cheminova med analyseudskrift.
- " VIII. Udskrift af analysebog.
- " IX. Skrivelse af 27/1-1966 fra fiskeriministeriet vedr. udmeldelse af fiskerisagkyndig.
- " X. Indvarslingsliste.
- " XI. Indkaldelse med tilhørende postkvitteringer.
- " XII. Skrivelse af 10/2-1966 fra fiskeriministeriet hvorefter frengår, at der var indgivet anmeldelse mod Cheminova

til politimesteren i Lenvig for overtrædelse af tillægskendelsen af 4. juni 1965.

Bilag XIII. Skrivelse af 21 februar 1966 fra højesteretssagfører Jørgen Pedersen om ændring af den tidl. ved mødet den 28. januar 1966 nedlagte påstand vedr. A/S Cheminovas ret til udledning af spildevand.

" XIV. Fælles redegørelse af 20. april 1966 fra prof. dr. med. vet. Sv. Dalgaard-Mikkelsen og statsbiolog dr. phil. Erik M. Poulsen.

Møderne har været averteret i Lenvig folkeblad, og de særlig interesserede, herunder de offentlige myndigheder, har været indvarslet ved anbefalede breve.

Af offentlige myndigheder har været indvarslet: Fiskeriministeriet, Landbrugsministeriet, Anslagen, Politimesteren i Lenvig, Vandbygningsvæsenet i Lenvig, Harboøre-Engbjerg sogneråd og Harboøre-Engbjerg sundhedskommission.

Derudover var særlig indvarslet: A/S Cheminova, højesteretsagfører Jørgen Pedersen, Dansk fiskeriforening, Vestlimfjordens fiskeriforening og Vestjydske fiskeriforening.

Mødet den 28. januar 1966.

Mødet afholdtes på Jespersens hotel i Lenvig.

Formanden, skatterådsmedlem Georg Brøddam, åbnede mødet og konstaterede, at det var lovligt indvarslet. Han fremlagde bilagene I-XI og gav en kort fremstilling af sagen.

Udover mødet og dets sagkyndige var mødt:

For fiskeriministeriet: Kontorchef K. Lohrsgaard.

" vandbygningsvæsenet: Distriktsing. A. H. Thomsen, Lenvig.

" Harboøre-Engbjerg sogneråd: Går. Lars Jensen Stausholm.

" Harboøre-Engbjerg sundhedskomm.: Går. Lars Jensen Stausholm.

Endvidere var mødt:

Politimester René Jacobsen, Lenvig.

A/S Cheminova ved adm. direktør P. Jepsen og tekn. direktør G. Sægen samt højesteretssagfører Jørgen Pedersen.

Vestlimfjordens centralforening ved Niels P. Andersen, Fåre, samt en del fiskere og andre interesserede.

Højesteretsadvokat Jørgen Pedersen redegjorde for det af A/S Cheminova til nævnet fremsendte antragende om tilladelse til yderligere udledning af spildevand til Vesterhavet (bilag I, V og VI).

Som allerede anført gik andragendet ud på at få den eksisterende tilladelse til udledning af 2.000 m³ pr. døgn udvidet til 6.000 m³ og således, at spildevandets giftighed holdes på den nuværende grænse 1:25.

Det var A/S Cheminovas opfattelse, at udledningen ikke med de eksisterende rensningsanlæg, som fortsat forbedres, vil medføre alvorne ulemper, selvom spildevandsmængden bliver forøget. Hvad angår vandmålingen bemærkede højesteretsadvokaten, at de nuværende vandmålere ikke fungerer tilfredsstillende, men fik man tilladelse til udledning af 6.000 m³ spildevand, vil man helt kunne undvære disse målere, idet der ikke kan pumpes mere end 6.000 m³ pr. døgn gennem de nuværende ledninger.

Amtsvandinspektør P. E. Nielsen udtalte, at han ikke kunne anbefale at ophæve kontrollen med udledningsmængden. Hvad angår spørgsmålet om kontrolmyndigheden tilføjede han, at nævnet efter hans opfattelse nok kan pålægge A/S Cheminova forpligtelse med hensyn til kontrolforanstaltninger, men det kan ikke tvangsindlægges en eller anden off. myndighed til at udføre kontrollen. Iøvrigt ser det ud til, at den nuværende ordning fungerer tilfredsstillende.

Professor Dalgaard-Mikkelsen udtalte, at det er de sagkyndiges opfattelse, at man ikke kan efterkomme rekvirentens antragende, uden at indholdet af giftige forbindelser i spildevandet nedsættes.

Statsbiolog Erik H. Poulsen understregede, at kendelsen tilsigter at undgå, at der sker forgiftninger af fisk på grund af spildevandet fra Cheminova, og man må være betænkelig ved en større udledning af spildevand på baggrund af den betydning, farvandet ved Thyberen har for fiskeriet, herunder Hissun Brednings rolle som opvekstplads for fisk, som senere fanges i Nordøen og Skage-

rak. Det var hans opfattelse, at totalmængden af gift måtte holdes ved den i kendelsen fastsatte grænse.

Kontorchef Løkkegaard tilsluttede sig de sagkyndiges udtalelser.

Niels P. Andersen havde ikke noget at indvende mod en forøget spildevandsudledning, dersom man fra ansvarlig side kunne garantere for, at fiskebestanden ikke led skade derved. Han henstillede til nævnet at kræve spildevandskontrollen opretholdt.

Direktor Foul Jepsen udtalte, at man kunne dokumentere, hvor store anstrengelser, selskabet har gjort sig for at løse problemet med vandmålere. Han udtrykte endvidere ønsket om, at man kunne finde frem til et teknisk kontrolforum, som giver redelige vilkår til en saglig bedømmelse af forholdene. Selskabet var rede til at medvirke hertil.

Navnsformanden forespurgte, om fabrikken kunne rense spildevandet svarende til en fortyndingsgrad på 1:10?

Direktor Jepsen svarede, at man ikke for tiden kunne garantere en lavere fortynding end 1:25. Man har ofte analyser, der viser 1:15, men man vil ikke garantere mere, end man er sikker på at kunne overholde. Han foreslog, at nævnets sagkyndige udvalg skulle gennemgå hele fabrikkens rensningsanlæg sammen med dens egne teknikere, således at man kunne se, hvad fabrikken kunne tilbyde, inden der afsiges kendelse i sagen.

Forslaget blev tiltrådt af det sagkyndige udvalg og af nævnet.

Navnsformanden sluttede derefter mødet og meddelte, at næste møde ville blive afholdt, så snart de foreslåede forhandlinger mellem de sagkyndige og Cheminova var tilendebragt.

Mødet den 26. februar 1966.

Formanden for nævnet redegjorde for det, som var passeret siden mødet den 23. januar, og fremlagde bilagene XII og XIII.

Udover nævnet og de sagkyndige var mødt:
Departementchef J. Nørgård, Fiskeriministeriet,
Politimester René Jacobsen og
antseloge Vagn Christensen, Ringkjøbing.

For A/S Cheminova: Højesteretssagfører Jørgen Pedersen, direktør Poul Jepsen og direktør Sagen.

For Dansk fiskeriforening: Anders Andersen.

" Vestlinfjordens centralforening: Anders Nordenagård, Struer.

" Vestjydsk fiskeriforening: Fr. Lodberg, Esbjerg.

Højesteretssagfører Jørgen Pedersen redegjorde for den fremsendte skrivelse af 21. februar 1966, bilag XIII, og det fremgik heraf, at den ændrede påstand gik ud på følgende:

Principalt:

A/S Cheminova tillades uden begrænsninger at udlede sit spildevand til Vesterhavet, dog således at afledningen ikke volder almene ulemper.

Subsidiært:

A/S Cheminova tillades at udlede til Vesterhavet 42.000 m³ spildevand om ugen med giftighed 1:25 i gennemsnit.

Til støtte for den principale påstand anførtes:

Vandlovsloven giver ingen hjemmel for at begrænse spildevandsmængden for en industrivirksomhed, der bortleder sit spildevand til det åbne hav. Lovens § 72, str. 2, fastslår tværtimod, at et i henhold til kendelse udført spildevandsanlæg ikke kan påbydes afbrudt. Enhver mængdebegrænsning kan medføre, at spildevandsafledningen må bringes til standning. Det er derfor efter loven ikke muligt at sætte grænser for spildevandsmængden.

Det er ej heller stemmende med loven at fastsætte nogen bestemt grænse for giftigheden. Lovens § 71, stk. 2, bestemmer alene, at afledningen ikke må volde "almene ulemper". Denne af loven fastsatte grænse, der overholdes af selskabet, kan ikke ændres ved en nævnskendelse, der må respektere lovens grænser.

Loven bestemmer i § 73, stk. 4, at kendelsen kan stille krav til anlæggets tekniske udførelse, men der kan ikke stilles krav til, hvilket resultat den tekniske udførelse skal føre til.

Det er derfor min opfattelse, at nævnets kendelse ikke kan fastsætte, hvilket resultat man skal nå, men alene kan fastsætte, hvilke tekniske rensningsanlæg, der skal udføres.

Selskabet må endelig påstå, at det offentlige ikke efter

loven har ret til at kontrollere fabrikkens spildevand, men alene de vandområder i Vesterhavet, hvori spildevandet udledes.

Som tidligere fremhævet har selskabet intet ønske om at unddrage sig kontrol og erkender, at en kontrol af vandområderne medfører betydelige praktiske vanskeligheder.

Selskabet har derfor intet imod at optage forhandlinger med det offentlige om formen og fremgangsmåden for en vejledende kontrol direkte på spildevandet.

Højesteretssagfører Jørgen Pedersen fremførte som yderligere begrundelse for den nu fremsatte påstand, at man ikke efter vandløbslovens bestemmelser kan forhindre en industrivirksomhed i at komme af med sit spildevand i den udstrækning, det er nødvendigt, ligesom man heller ikke kan beordre en godkendt spildevandsudledning afbrudt, og der kan heller ikke efter loven pålægges selskabet at rense spildevandet til bestemte fortyndingsgrader. Selskabet erkender sig pligtig til at gennemføre de foranstaltninger, landvæsensnævnet skønner nødvendige, men det påhviler i så fald nævnet at meddele, hvilke foranstaltninger, der skal træffes. Det har man ikke gjort med den tidligere kendelse. Man har kun krævet resultater.

Højesteretssagføreren påpegede til sidst, at med den voldsomme ekspansion, fabrikken er inde i, ville det være naturligt med et samarbejde med nævnets sagkyndige, så man i forening tog stilling til, hvilke rensningsanlæg der skal bygges, og at fabrikken så bygger dem.

Departementchef J. Hørgård bemærkede indledningsvis, at det forbavsede ham, at man ikke havde appelleret den sidstafsagte kendelse, hvis man anså den for ulovlig og fortsatte: Vandløbsloven giver måske ikke ret til at begrænse spildevandsmængden for en bestående virksomhed, men forudsætningen må være, at spildevandet ikke indeholder skadelige bestanddele, så det kan foranledige almene ulemper, og dette udtryk kan fortolkes på mange måder. Hvis ikke landvæsensnævnet kan stille krav om en bestemt rensningseffektivitet, var de fleste kendelser i sådanne sager ulovlige.

Tillegskendelsen forekommer mig overordentlig klar og god,

og jeg må på fiskeriministeriets vegne forlange, at en eventuel godkendelse af forøget udledning kun bør ske efter samme princip, således at totalmængden af gift i spildevandet ikke må forøges. Jeg kan ikke gå med til hverken den principale eller den subsidære påstand fra Cheminova. Hvis spildevandet fra Cheminova skulle bedømmes på basis af et ugentligt gennemsnit, kunne giftmængden svinge stærkt fra dag til dag og give anledning til skade på fiskebestanden.

Over for højesteretssagfører Jørgen Pedersens påstand om, at et i henhold til kendelse udført spildevandsanlæg ikke kan påbydes afbrudt, jfr. vandlovslovens § 72, stk. 2, gjorde departementchefen gældende, at det måtte anses for overordentlig tvivlsomt, om Cheminovas nuværende spildevandsanlæg overhovedet kan siges at være det anlæg, der fandtes og blev godkendt i 1953, da den første kendelse blev afsagt, idet der siden dette tidspunkt havde været tale om så store udvidelser og så omfattende ændringer, at det nuværende anlæg snarere måtte betragtes som et helt nyt anlæg. Derfor talte også, at dette nu fandtes et andet sted end det i 1953 etablerede.

Med hensyn til kontrollen er det ministeriets principielle synspunkt, at man ikke ønsker at påtage sig bestemte kontrolopgaver, som kan forflygtige fabrikkens eget ansvar.

Professor Svend Dalgaard-Kikkelsen udtalte: Dr. Poulsen og jeg har nu haft lejlighed til at besøge Cheminovas fabriksanlæg og fået forevist de tekniske foranstaltninger, der er gennemført, og vi har gjort os bekendt med de yderligere foranstaltninger, der - når leveringsvanskelighederne er overvundet - i den nærmeste fremtid vil blive gennemført for at sikre den bedst mulige rensning af spildevandet.

Det er meget store forbedringer, der er gennemført, og de vil, når den endelige udbygning er gennemført, være ensbetydende med, at de krav, der er fastsat i kendelsen af 1965, kan opfyldes, og endvidere at den linje, der ligger i kendelsen, kan følges videre frem, således at forøgelsen af spildevandsmængden kan følges af successiv nedtættelse af indholdet af giftige forbindelser. Vi

er af den opfattelse, at Cheminovas anmodning om forøgelse af den tilladte spildevandsmængde fra 2.000 m³ til 6.000 m³ med bibeholdelse fortyndingsfaktoren 1:25 ikke uden videre bør efterkommes. Det bør pålægges fabrikken at tilstræbe at forholdet 1:25 føres ned mod 1:15.

Cheminovas subsidiære påstand om en udledning på 42.000 m³ om ugen mener vi ikke bør efterkommes, da det ville pålægge de kontrollerende myndigheder ganske urimelige vanskeligheder ved prøveudtagning.

Dr. Erik M. Poulsen bemærkede, at de forhold, der var anført i tillægskendelsen, var fastsat under hensyn til, hvad man efter forudgående forsøg og overvejelser mente, at fiskebestanden kunne tåle. Jeg mener, at vi så vidt muligt må blive stående på denne kendelses grundlag, og at det vil være et rimeligt mål ved forøgelsen af spildevandsudledningen at gå ned til 1:15. Jeg er klar over, at fabrikken har gjort et stort arbejde og stadig gør det, og at man vanskeligt kan bedømme fabrikkens arbejde ud fra forholdene i dag, idet en virkelig bedømmelse først kan ske, når rensningsforanstaltningerne er fuldført om et halvt års tid.

Antsvandinspektør P. K. Nielsen påpegede i tilslutning til departementchef Kørgårds udtalelser, at samtlige landvæsenskendelser i sådanne sager pålægger virksomhederne at gennemføre rensning efter ganske bestemte normer. Det må være virksomhedens opgave at finde frem til rensningsanlæg, som opfylder disse bestemmelser.

Anders Andersen, Dansk fiskeriforening, erklærede, at denne organisation på baggrund af, at tillægskendelsen efter ministeriets opfattelse ikke overholdes, må være inod, at spildevandsudledningen forøges.

Anders Nordensgård, Vestlinfjordens centralforening, fremførte, at de mange klager over fabrikken Cheminovas spildevand var bevis for, at der voldes almene ulemper. Han rejste på Vestlinfjordens centralforenings vegne krav om, at fabrikken lukkes, indtil kendelsen kan overholdes, og at fabrikken aldrig får tilladelse til at udlede mere end de 2.000 m³ i døgnet.

Fr. Lodberg, Vestjysk fiskeriforening, henstillede, at en

eventuel forøgelse af spildevandsmængden bliver fulgt af en tilsvarende reducere af giftigheden. Han udtrykte håbet om, at det stadig måtte være muligt at forhandle om problemerne og derigennem nå de bedste resultater for begge parter.

Direktør Poul Jepsen understregede, at der ikke er grund til at sætte spørgsmålstegn ved fabrikkens villighed og evne til at løse spildevandsproblemet. Når man ikke appellerede kendelsen af 1965, var det fordi, man troede, at den ville give fabrikkens den ro, man behøvede til at arbejde videre med problemerne, men den ro kom ikke. Derfor har man i dag måttet tage et stærkere standpunkt. Han påpegede, at tidligere klager over fabrikkens var kommet på baggrund af påståede ulemper i Limfjorden, ikke fra spildevandsudledningen i Vesterhavet. Man må derfor fastholde, at der ikke er rejst klager over spildevandsudledningen til Vesterhavet.

Højesteretssagfører Jørgen Pedersen påpegede under henvisning til vandlovens § 73, stk 4, at det overfor en virksomhed skal oplyses, hvilke krav der stilles til et rensningsanlægs tekniske udførelse, ligeledes om spildevand fra industrielle virksomheder skal underkastes en særskilt behandling. Selskabet har således med loven i hånden krav på at få anvist, hvilken særskilt behandling Cheminovas spildevand skal underkastes.

Professor Dalgaard-Nikkelsen henviste til, at navnets sagkyndige udvalg i 1965 netop gav Cheminova anvisninger på rensningen af spildevandet, og han udtalte videre, at resultatet af samarbejdet mellem fabrikkens og udvalget fremgik af den betydelige nedsættelse af giftstoffer i spildevandet.

Højesteretssagfører Jørgen Pedersen fremførte påny selskabets ønske om en i alle detaljer fastlagt kontrolprocedure, som man ville kunne nå frem til ved forhandling med fiskeriministeriet, og han gjorde opmærksom på, at enkelte kontrolprøver ikke kunne være udnlagsgivende, blandt andet fordi fabrikkens spildevandsgiftighed ikke var ensartet, og fordi de benyttede fisk ville have forskellige modstandsdygtighed over for giften.

Departementchef J. Nørgård svarede hertil, at ministeriet er betænkelig ved på forhånd at aftale en bestemt kontrol, idet kontrol først og fremmest er fabrikkens opgave, men ministeriet

vil benytte sig af den ret, det har, til at kontrollere.

Da ikke flere ønskede ordet, meddelte nævnsformanden efter en kort pause, at sagen nu ville blive optaget til kendelse, og at kendelsen kunne forventes afsagt i april måned 1966. Kendelsesdatoen vil blive bekendtgjort i Lemvig folkeblad.

Om det ved møderne iøvrigt passerede henvises til landvassensnævnets protokol.

Den 22. april 1966 modtog landvassensnævnet følgende fælles redegørelse fra prof. dr. med. vet. Sv. Dalgaard-Mikkelsen og statsbiolog dr. phil. Erik M. Poulsen:

Den af 4. juni 1965 afsagte tillægskendelse hviler på det princip, at der kan tillades udledning af en vis totalmængde giftstoffer pr. døgn. Dette princip fremgår klart af kendelsens bestemmelse nr. 3 "Ved overskridelse af en total spildevandsudledning til Vesterhavet på 1.000 m³ pr. døgn pålægges det fabriken at foretage en forholdsvis nedsættelse af totalspildevandets giftighed på den måde, at der i intervallet 1.000 m³ - 2.000 m³ sker en gradvis nedsættelse af giftigheden fra 1:50 til 1:25".

En foregelse af spildevandsmængden uden samtidig nedsættelse af indholdet af giftige forbindelser pr. volumenenhed vil medføre en foregelse af den totale giftmængde, der opblandes i recipienten. En foregelse fra 2.000 m³ til 6.000 m³ pr. døgn med samme fortyndingsfaktor 1:25, som primært ansøgt af A/S Cheminova, vil kræve 3 gange så store vandmasser for fortynding til den giftighedsgrad, som havets fauna må anses at kunne tåle, og som det er forudsat ved gældende tillægskendelse. Uden et nøje kendskab til strømnings- og opblandingsforholdene i recipienten må vi anse det for meget betænkeligt at belaste recipienten med en sådan yderlig giftmængde og skal indstille, at den øgede udledning af spildevand kun tillades, såfremt der som kompensation gennemføres en yderligere nedsættelse af giftigheden.

For bestemmelse af spildevandets giftighed refereres der i tillægskendelsen af 4. juni 1965 til en biologisk metode, hvor

guppyer (*Lebistes reticulatus*) udsættes for fortyndinger af spildevandet. Da disse ferskvandsfisk ikke alene er følsomme overfor de af fabrikken producerede forbindelser - parathion og metkylparathion - samt disse alkylfosfaternes mellem- og udgangsprodukter, men tillige for bl. a. salte, syrer og baser, som måtte forekomme i spildevandet, er det ikke rimeligt uendeligt at følge den linie, at en fordobling af spildevandsmængden må følges af en halvering af indholdet af de for guppyer giftige forbindelser.

Undertegnede finder det derimod realistisk, at en fortyndingsfaktor 1:10 forbeholdes indholdet af letopløselige uorganiske forbindelser som kogsalt, sulfiter o. lign. Ved oprensningen af spildevandet før udledning i Vesterhavet må det herefter tilstræbes, at fortyndingsfaktoren nærmer sig 1:10. Ved en forøgelse til 6.000 m³ pr. døgn anser vi det for rimeligt, at fortyndingsfaktoren fra de 1:25, som er fastsat for udledning af 2.000 m³, nedbringes til 1:15.

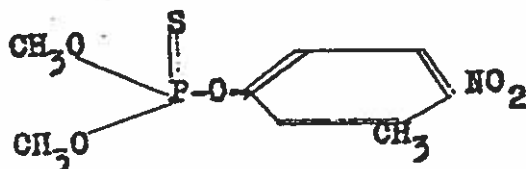
Vi skal i denne forbindelse ikke undlade at pegs på, at vi med kendskab til døgnvariationerne i fabrikkens produktion og i erkendelse af den variationsbredde, der gælder for en biologisk analysemetode som guppymetoden, ikke finder, at det bør betragtes som en overtrædelse af en kendelse om fortyndingsfaktoren 1:15 ved udledning af 6.000 m³ pr. døgn, for så vidt giftigheden i enkelte tilfælde måtte svare til en fortyndingsgrad, der nærmer sig 1:25. Dette under forudsætning af, at flere kontroludtagninger over en periode på f. eks. 3 måneder ikke viser en giftighed, der i gennemsnit overskrider fortyndingsfaktoren 1:15.

Med hensyn til den af virksomheden fremsatte påstand, at A/S Cheminova tillades at udlede til Vesterhavet 42.000 m³ spildevand om ugen med giftighed 1:25 i gennemsnit, skal vi udover at henvise til ovenstående vedrørende døgnudledningen gøre opmærksom på, at en sådan tilladelse vil stille urimeligt store krav til kontrolprøveudtagninger. Endvidere ville en sådan tilladelse endog med begrænsning af giftigheden til 1:15 i gennemsnit indebære mulighed for sporadisk udledning af spildevand af meget betydelig giftvirkning med følgende akut skadevirkning på recipientens dyreliv.

Undertegnede må derfor fraråde, at en sådan anmodning imødekommes.

Endelig er vi af den opfattelse, at alene et berettiget forbud mod badning i Vesterhavet ud for virksomhedens udledninger taler imod at efterkomme den af fabrikken fremsatte principielle påstand, at A/S Cheminova tillades uden begrænsninger at udlede sit spildevand i Vesterhavet, dog således at afledningen ikke volder almene ulemper.

Sluttelig skal vi indstille, at nævnet erklærer sig indforstået med, at A/S Cheminova udover produktionen af etyl- og methylparathion optager fabrikationen af det insekticide alkylfosfat Novothion også benævnt Sumithion eller Folithion.



Det i kendelsen af 4. juni 1965 fastsatte krav til opsætning af pålidelige vandmålere bør efter vor opfattelse opretholdes, ligesom vi finder, at der ved sagens behandling ikke er fremdraget relevante forhold, der måtte berettige nævnet til at søge ændringer i den bestående ordning for den offentlige kontrol med kendelsens overholdelse.

Landvæsensnævnets afgørelse.

Med hensyn til den principale påstand, som går ud på, at det tillades A/S Cheminova uden begrænsninger at udlede sit spildevand til Vesterhavet dog således, at afledningen ikke volder almene ulemper, bemærkes, at landvæsensnævnet under henvisning til efterfølgende bemærkninger ikke mener at kunne imødekomme et sådant andragende.

I rekvirentens redegørelse for påstanden henvises til, at et i forhold til kendelse udført spildevandsanlæg ikke kan påbydes afbrudt, men som anført under forhandlingerne, kan det være et tvivlsspørgsmål, om der her er tale om et i lovens forstand godkendt spildevandsanlæg, idet der siden 1953-kendelsen er sket så store udvidelser og så omfattende ændringer af fabrikkens beliggenhed, indretning og produktion, at den nuværende virksomhed snar-

rest må betegnes som et helt nyt anlæg.

Endvidere kan anføres, at det forhold, at der på grund af udledning fra A/S Cheminova findes forbud mod badning m.v. omkring udledningsstedet, kan tyde på, at udledningen allerede nu volder almene ulemper.

Hvad angår spørgsmålet om landvesensrettens kompetence til at stille krav om en bestemt rensningseffekt, jfr. § 73, stk. 4, er det nævnets opfattelse, at forudsætningen for pågældende lovafsnit, der har følgende ordlyd: "Hvilke krav der skal stilles til anlæggets tekniske udførelse og til den nødvendige rensning af spildevandet", er opfyldt ved de anvisninger, som nævnets sagkyndige udvalg i 1965 gav A/S Cheminova, således at der nu på dette grundlag må kunne stilles krav om hvilken rensningseffekt, der skal opnås for, at nævnet kan godkende den søgede udledning i Vesterhavet. Det kan ikke være lovens mening, at nævnet skal angive tekniske detaljer.

Med henvisning til disse bemærkninger må den principale påstand afvises.

Den subsidiære påstand, som går ud på, at det tillades A/S Cheminova at udlede 42.000 m³ spildevand om ugen med giftighed 1:25 i gennemsnit, kan med henvisning til de sagkyndiges redegørelse, bilag XIV, heller ikke godkendes af nævnet.

De sagkyndiges redegørelse, som nævnet kan tiltræde, går ud på, at en sådan tilladelse vil stille urimelige krav til kontrolprøveudtagningen, og den vil selv med en begrænsning af giftigheden på 1:15 i gennemsnit indebære mulighed for sporadisk udledning af spildevand af meget betydelig giftvirkning med påfølgende akut skadevirkning på recipientens dyreliv.

Den subsidiære påstand vil herefter også være at afvise.

Det af Anders Nordstgård på Vestlimfjordens centralforenings vegne fremsatte krav om at fabrikken lukkes, indtil kendelse kan overholdes, og at fabrikken aldrig får tilladelse til udledning af mere end 2.000 m³ i døgnet, kan nævnet ikke imødekomme med den begrundelse, at kravet om lukning på grund af overtrædelse af kendelsens bestemmelser ikke kan behandles af nævnet, og for det sidste forholds vedkommende er det nævnets opfattelse, at det

ikke er spildevandsmængden men giftigheden, som er den afgørende faktor.

Efter at de sagkyndige, som det fremgår af bilag XIV, noje har undersøgt spørgsmålet om øget udledning til Vesterhavet fra A/S Cheminova og frenkommet med en indstilling til nævnet herom, kan landvæsenævnet med henvisning til bilag XIV godkende, at den eksisterende tilladelse til udledning af 2.000 m³ pr. døgn forøges til 6.000 m³ pr. døgn, samt at A/S Cheminova udover produktionen af etyl- og methylparathion optager fabrikationen af ^{det}insecticide alkylfosfat Novothion også benævnt Sumithion eller Foli-
thion på betingelse af, at fortyndingsfaktoren, som er fastsat til 1:25 for 2.000 m³ pr. døgn, gradvis nedsættes til 1:15 ved 6.000 m³ pr. døgn. Nedsættelsen skal ske proportional med forøgelse af vandmængden, men i betragtning af den store variation i produktionsmængden inden for døgnst og i erkendelse af den variationsbredde, der gælder for en biologisk analysemetode som guppy-metoden, vil det ikke blive betragtet som en overtrædelse af kendelsen, selv om giftigheden i enkelte tilfælde måtte ligge i nærheden af en fortyndingsgrad på 1:25 men dog under forudsætning af, at flere kontroludtagninger over en periode på 3 måneder ikke viser en giftighed, der i gennemsnit overskrider den fortyndingsfaktor, som spildevandet skal have i henhold til mængdeudledningen.

Det er endvidere en forudsætning, at udløbsledningerne fra fabrikken er forsynet med pålidelige vandmålere samt aftapningshaner tilgængelige for off. kontrol, forinden spildevandsmængden forages.

Skulle fabrikken ønske en udledning af over 6.000 m³ pr. døgn, må sagen påny indbringes for en landvæsenret eller anden kompetent myndighed.

Hvad angår udøvelsen af den fremtidige kontrol med udledningsmængden og giftigheden, har de førte forhandlinger ikke resulteret i noget acceptabel ændringsforslag, som er gennemførligt, og da der endvidere fra flere sider er givet udtryk for betænkeligheder ved at ændre den nuværende kontrolordning, som forekommer at virke tilfredsstillende overfor offentligheden, finder nævnet

ikke anledning til at ændre ved den bestående kontrolordning.

Det indskræpes påny, at fabrikkens faste affald i forbindelse med produktionen skal henlægges i tætte og overdækkede beholdere, indtil endelig destruktion kan finde sted.

Hvad angår de øvrige bestemmelser, herunder metoden til bestemmelse af vandets giftighed, henvises til tillægskendelse af 4/6-1965, som stadig er gældende bortset fra de ændringer, som nærværende supplement til tillægskendelsen giver anledning til, dog bemærkes, at fortyndingen 1:15 ikke er anført i tillægskendelsen, men fremgangsmåden er den samme som for de øvrige fortyndinger.

Alle udgifter i sagens anledning afholdes af rekvirenten A/S Cherninova som nedenfor bestemt.

T h i b e s t e m m e s:

Når spildevandets giftighed holdes indenfor de i nærværende kendelse fastsatte grænser, og udsledningerne forsynes med vandmålere og aftapningshaner som anført i kendelsen, vil A/S Cherninova under iagttagelse af de foran anførte bestemmelser kunne udlede indtil 6.000 m³ spildevand pr. døgn til Vesterhavet.

Bestemmelserne i den gamle kendelse af 15/10-1953 og tillægskendelse af 4/6-1965 vil fortsat være gældende, medmindre de kommer i strid med eller er erstattet af andre bestemmelser i nærværende kendelse.

Omkostningerne ved landvæsensnævnets behandling af sagen udredes af rekvirenten inden 15 dage efter modtagelse af opgørelse fra nævnets formand.

Georg Brødum.

Sigurd Lund.

Charles Hansen.